

Parlamenti figyelő

„Aki tiszteli a törvényeket, ne nézze meg, hogyan készítik őket” – tartja a régi mondás, és sajnós az Esély szerkesztőinek is volt alkalmuk meggyőződni igazságáról. Most mégis úgy gondoljuk, a Parlamenti figyelő rovatban rendszeresen megpróbáljuk bemutatni olvasóinknak a „törvénygyár” működését, mert még sincs rendjén, hogy csak a vitában részt vevő néhány tucat képviselő és a Kossuth rádió URH adásának álmatlanságban szenvedő hallgatói (Kökény Mihály, november 30, 23 óra 50 perc) ismerjék meg a nagy horderejű törvényjavaslatok vitájának részleteit, az érveket és ellenérveket. A jegyzőkönyvek alapján a tartalmi elemek felidézése mellett megkíséreljük a viták hangulatát is visszaadni.

1999. november 30-án, az Országgyűlés őszi ülészakájának 22. ülésnapján kezdtek meg „Az egyes munkaügyi és szociális törvények módosításáról” szóló törvényjavaslat általános vitáját. Az előterjesztést tárgyaló bizottságok kormánypárti többséggel minden esetben általános vitára alkalmasnak ítélték, de minden bizottságban megfogalmaztak kisebbségi véleményt is. Az alábbiakban a jegyzőkönyvből idézünk:

„HARRACH PÉTER, szociális és családügyi miniszter, a napirendi pont előadója: Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! Mindnyájan tisztában vagyunk ennek a törvényjavaslatnak a társadalompolitikai jelentőségével. Ígérhetem, hogy ez az expozé ennek megfelelő lesz, úgyhogy nyugodtan dőljenek hátra a székekben, de kérem, hogy azért figyeljenek.

A törvényjavaslat több munkaügyi és szociális törvény módosítását tartalmazza. A módosítások a munka világát és a családok helyzetét érintik. Az a törekvés fejeződik ki bennük, hogy a ma segélyből élő családok létalapját a jövőben egyre inkább a munka biztosítsa, és azokat segíezzük, akik önhibájukon kívül nem tudnak dolgozni; javuljanak a törvényes és biztonságos munkavégzés feltételei; váljanak célzottabbá a gyermekneveléshez nyújtott családi támogatások, és végezetül a szociális ellátórendszer átalakításának fontos elemeként kerüljön bevezetésre a fogyatékos emberek által elszenvedett hátrányok mérséklését szolgáló fogyatékosági támogatás.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény módosításával az a célunk, hogy a hangsúlyok az eredeti helyükre kerüljenek; a munkanélküliek mielőbb munkához és munkabérhez jussanak, s ezáltal arányában csökkenjen a segélyen töltött idő. A javaslat egy évről kilenc hónapra csökkenti a munkanélküli-járadékon tölthető idő hosszát. Úgy gondoljuk, hogy a munkahely elvesztését követően viszonylag rövid időn belül ki kell derülnie annak, hogy a munkanélküli talál-e saját szakmájában új munkahelyet

vagy ehhez új ismeretekre van szüksége. Ezért a javaslat a rövidítés mellett meg is hosszabbítja a munkanélküli-járadék időszakát. ...

A munkanélküliek ellátórendszerét érintő változások szükségszerűen maguk után vonják a szociális támogatások rendszerének átalakítását is. Az önkormányzati szociálpolitika területén a tartósan munkanélküliek esetében előtérbe kell kerülnie a foglalkoztatás ösztönzésének. Ez azt jelenti, hogy a pénzbeli támogatásra csak abban az esetben és csak addig kerüljön sor, amikor a foglalkoztatásra nincs lehetőség. E célkitűzés érvényesülését szolgálja a rendszeres szociális segély újraszabályozásával a szociális törvény módosítása. A rendszeres szociális segély feltételrendszerének megváltoztatása a »segély helyett munka« alapelvére épül. Ennek megfelelően a segély megállapítása előtt meg kell kísérelni legalább 30 napra a foglalkoztatást, másfelől pedig az együttműködési kötelezettség során ezentúl fokozottabban érvényesül a munkára való ösztönzés. ...

A rendszeres szociális segély feltételrendszerének megváltoztatása a „segély helyett munka” alapelvére épül.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény által bevezetett rendszeres gyermekvédelmi támogatás a szülők érdemességétől és érdemtelenységétől függetlenül szolgálja a gyermekek szociális biztonságát, hogy kizárólag anyagi okokból ne kelljen a gyermekeket kiemelni a családból. A támogatás évente mintegy 800 ezer kiskorú gyermeket és 30 ezer még továbbtanuló, 24. életévét be nem töltött fiatal felnőttet illet meg. Sok önkormányzat jelezte, hogy a jövedelembevallás ismert problémái miatt olyan családok is jogosultságot szereznek erre a támogatásra, amelyek nem szorulnak rá. A módosítás ezért a jogosultsági feltételek szigorítását fogalmazza meg abban az esetben, ha a család életvitele az elvégzett környezettanulmány alapján nincs szinkronban a bevallott jövedelemnyilatkozatban foglalt adatokkal. ...

Mind az esélyegyenlőségi törvénynek, mind az országos fogyatékosügyi programnak egyik fontos eleme, a szociális ellátórendszer korszerűsítésének részeként a fogyatékosági támogatás bevezetése. Az esélyegyenlőségi törvény végrehajtásával megkezdődik a széttagolt, funkciójában ellentmondásos és sok esetben nem kellően hatékony szociális ellátórendszer átalakítása. A súlyosan fogyatékos személyek támogatásának rendszerét a javaslat új elvi alapokra helyezi. A fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személyek esélyegyenlőségét elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. Célja, hogy anyagi segítséggel járuljon hozzá a 18. életévüket betöltött, súlyosan fogyatékosok társadalmi hátrányainak mérsékléséhez, ezáltal esélyegyenlőségük és társadalmi integrációjuk javításához. Ezt oly módon is kifejezésre juttatja, hogy a támogatás alanyi jogon járó, a jövedelemtől, illetve annak nagyságától független támogatási forma, amelynek jogosultja a súlyosan fogyatékos személy.”

„DR. JUHÁSZNÉ LÉVAI KATALIN, a foglalkoztatási és munkaügyi bizottság kisebbségi véleményének ismertetője: ... A foglalkoztatási bizottságban jelentős arányú kisebbségi vélemény fogalmazódott meg, a 12 igennel szemben 8 nem és 1 tartózkodás.

Hamis az a kiinduló feltevés, hogy ma Magyarországon bőséggel van álláslehetőség az ország minden szegletében, s ennek ellenére a munkanélküliek nem akarnak dolgozni.

Több szempontból is elfogadhatatlannak ítéltük a beterjesztett módosítást, hiszen úgy véljük, hogy alapvetően elhibázott koncepción nem segíthetnek majd a módosító javaslatok sem. Cinikus, érzéketlen az a gondolkodásmód, amely a törvényjavaslatból árad. Hamis az a kiinduló feltevés, hogy ma Magyarországon bőséggel van álláslehetőség az ország minden szegletében, s ennek ellenére a munkanélküliek nem akarnak dolgozni, nem használják ki ezt a lehetőséget; kényszerítsük tehát őket 30 napos munkával arra, hogy piacképes tudást szerezve csatlakozza-

nak a tisztességes munkából élőkhez. Felháborító és embert alázó ez a szemlélet, hiszen minden realitást nélkülöz.”

„BARKÓCZY GELLÉRT, a költségvetési és pénzügyi bizottság előadója: Elnök asszony, köszönöm a szót. Tisztelt Képviselőtársaim! Amikor tanulmányoztam az előttünk álló törvényjavaslatot, mely az egyes munkaügyi és szociális törvények módosításáról szól, a sorok között olvasva megértettem a törvénymódosítás célját, megerősödött bennem, hogy a polgári kormánykoalíció fel merte vállalni azt, amit két megelőző kormány nem tett meg.

Ha e törvénymódosítás elfogadásra kerül, az országban társadalmi megbékélést jelent a kényszervállalkozók, a munkavállalók és az állampolgárok között. Tudniillik a mostani törvények között nincs a munkának becsülete, sok esetben jobban jár a munkanélküli-járadékos, mint az aktív dolgozó, megkapja az önkormányzattól az összeget, mely a nyugdíj 80–90 százalékát teszi ki, és mellette elmegy még egy-két napra bal kézre dolgozni, amit akar, már ott is van pénzben, mint aki nyolc órát ledolgozik, plusz még két órát utazik, fizeti az utazási költséget, és mindennap helytáll a munkahelyén. Ez irritálja a tisztességes munkásembereket, vállalkozókat, nyugdíjasokat.”

„BAUER TAMÁS, a költségvetési és pénzügyi bizottság kisebbségi véleményének ismertetője: ... A költségvetési bizottság 12 szocialista és szabad demokrata tagja általános vitára alkalmatlannak találta ezt a törvényjavaslatot, mégpedig éppen azért, mert a sorok között olvasva megértette ennek a törvényjavaslatnak a célját. De hozzáteszem, a sorokban olvasva is nagyon jól megértette ennek a törvényjavaslatnak a célját. Ennek a törvényjavaslatnak a célja Orbán Viktor minisz-

terelnök úr egy elképzelésének, rögeszméjének a megvalósítása. Ez a rögeszme arról szól, hogy aki Magyarországon munkanélküli, az azért munkanélküli, mert munkakerülő, mert lusta, mert nem akar dolgozni, és ezért a törvényalkotásnak az a feladata, hogy ellehetetlenítse azokat, akik munkanélküliek, akiket a társadalmi, a gazdasági életnek ez a csapása sújt.

Teljesen világos ez a szemlélet, amit a miniszterelnök úr egyébként többször explicit módon is megfogalmazott, és a bizottságnak a szocialista és a szabad demokrata tagjai rámutattak arra, hogy a munkanélküli-járadék időtartamának ez a csökkentése, amelyik egyébként ellentétes azzal az alkotmányos elvvel, hogy ha egy biztosítás – mint a munkanélküli-biztosítás – területén a befizetések változatlanok maradnak, akkor nem lehet önkényesen csökkenteni azt a járadékot, amelyet a biztosítottak élveznek, tehát ez a csökkentés kizárólag egyfajta figyelmeztetés, egyfajta retorzió azoknak a polgártársainknak, akik a gazdasági fejlődés következtében munka nélkül maradtak.

Arra is rámutattak a szabad demokraták és a szocialisták, hogy ez az intézkedés ráadásul elsősorban azokat a korábban dolgozó, sokszor érettségizett, sokszor felkészült embereket sújtja, akik átmenetileg munka nélkül maradnak, ami egy piacgazdaságban természetes.

Arra is rámutattak a szocialisták és a szabad demokraták, hogy a másik intézkedés: a jövedelempótló támogatás megszüntetése és az önkormányzatok által osztott segéllyel való felváltása ütközik azzal az alkotmányos és európai dokumentumokban szereplő elvvel, hogy a társadalom a munka nélkül maradt, elesett tagjait valamiféle ellátással támogatni köteles.

A költségvetési bizottságban az ellenzéki képviselők részéről különös hangsúlyt kapott az a tény, az a törekvés, hogy a szociális segélyezést közmunkához kössék, függetlenül attól, hogy az adott közösségben, az adott településen vannak-e reális közmunka-lehetőségek. Ez a törekvés költségvetési szempontból is kifejezetten hátrányos, hiszen szociológiai vizsgálatok egyértelműen kimutatják, hogy a közmunkával összekötött ellátás sokszorosába kerül annak, amit maga a jövedelempótló támogatás vagy más ellátás jelentene. Tehát költségvetési szempontból is káros, amit tanúsít az is, hogy milyen költségvetési módosító indítványokkal próbálják alátámasztani ezt a rendszert.

A szocialista és szabad demokrata képviselők azt is hangsúlyozták, hogy a munkaügyi ellátásoknak és munkaügyi gondoskodásnak a munkaügyi központoktól az önkormányzatokhoz való áttétele az or-

Ennek a törvényjavaslatnak a célja Orbán Viktor miniszterelnök úr egy rögeszméjének a megvalósítása. Ez a rögeszme arról szól, hogy aki Magyarországon munkanélküli, az azért munkanélküli, mert munkakerülő, mert lusta, mert nem akar dolgozni.

szágban egy évtizede jól és megbízhatóan működő munkaügyi ellátórendszert veszélyeztetni, azt kell mondanunk, azzal fenyeget, hogy azt szétveri. És arra is emlékeztettünk a vitában, hogy ráadásul itt a kormány egy olyan intézményrendszert veszélyeztet, amelyet valamennyi parlamenti párt konszenzusával hoztunk létre a kilencvenes évek elején.

Nagy nyomatókkal hangsúlyozták a szocialisták és a szabad demokraták a vitában, hogy az a felfogás, miszerint van munka, csak le kell hajolni érte, Budapesten talán igaz. Kisgazda képviselőtársamnak tudnia kell, hogy az ország számos részén, mindenekelőtt az ország keleti részén sokfelé nem igaz, de még a városokban sem igaz az, hogy az érintett képzettségének, felkészültségének megfelelő munkáért csak le kellene hajolni az utcán. Tehát ezért hangsúlyozták a szocialisták és a szabad demokraták, hogy ez a törvényjavaslat filozófiájában ellentétes mindazzal, amit Európa az elmúlt évtizedekben északtól délig, kelettől nyugatig magáévá tett.

Végül rámutattak a szocialista és a szabad demokrata képviselők ennek a törvényjavaslatnak a kifejezetten szegényellenes, és azt is ki kell mondani, cigányellenes indíttatására, ami persze nem áll egyedül a Fidesz vezette jobboldali kormány törvényjavaslatai között, amiről nyilván fogunk még beszélni ma az általános vitában.”

„JAUERNIK ISTVÁN, az önkormányzati és rendészeti bizottság előadója: ... A bizottság többségi véleményét igen egyszerűen tudom ismertetni, mivel a kormánypárti képviselők az érdemi vitában tulajdonképpen nem vettek részt, csak szavazatukkal támogatták a törvényjavaslatot. Eszerint a bizottság 11 igen szavazattal, 5 nem ellenében, 3 tartózkodás mellett a T/1756. számú törvényjavaslatot általános vitára alkalmasnak minősítette.

A javaslat elfogadása esetén lesz nyertese az ügynek és lesznek vesztesei. Nyertese lesz az ügynek a központi költségvetés.

A továbbiakban szeretném a kisebbségi véleményeket ismertetni, azokat az észrevételeket, amelyek a kisebbségi véleményt képviselik.

A bizottságban senki sem vitatta, hogy a törvényjavaslatban felvetett problémák egy része valós, a foglalkoztatás terén vannak problémák, érdemes lenne átgondolni a közmunka rendszerét, a szociális ellátás területén

vannak feszültségek, a támogatások nem mindig célirányosak, nem mindig hatékonyak. Hogy mégis nagyon sokan elutasítjuk ezt a törvényjavaslatot, annak az az alapvető oka, hogy elhibázott koncepcióra épül. Egy rossz koncepció után az egész törvényjavaslat nem lehet jó, és az egész hatása a társadalomra csak káros lehet.

A javaslat elfogadása esetén lesz nyertese az ügynek és lesznek vesztesei. Nyertese lesz az ügynek a központi költségvetés. Azért lesz nyertese, mert jelentős pénzt von ki a Munkaerő-piaci Alapból, amit

– mint tudjuk – a munkavállalók és a munkaadók befizetéséből működtetünk. Az utólagosan megkapott háttérszámítások szerint három év alatt több mint 30 milliárd forint lesz a kivont pénzmennyiség, és ezen túlmenően a következő évtől több olyan feladatot is ebből az alapból fognak finanszírozni, amit eddig a központi költségvetés finanszírozott meg.

A vesztesek sokkal többen lesznek. A törvényjavaslat elfogadásának vesztesei lesznek az önkormányzatok, aztán azok, akik a munkanélküliek bármely kategóriájába tartoznak, valamint az ő családtagjaik.

Röviden szólnék az önkormányzatokról, mert ez váltotta ki a legnagyobb vitát. Tény – s ezt nem vitatják kormánypárti képviselők sem, de a javaslat sem –, hogy az önkormányzatok többletfeladatot, valamint új feladatokat kapnak. Ez alapvetően nem is lenne baj, mert az önkormányzatok azért vannak, hogy a helyi problémákat megoldják. Tehát nem azzal van gond, hogy új és többletfeladatot kapnak, hanem azzal, hogy az új és többletfeladathoz a feltételek nincsenek biztosítva, és a szükséges források sem állnak rendelkezésre.”

„JUHÁSZ GÁBOR, az ifjúsági és sportbizottság kisebbségi véleményének ismertetője: ... A Szociális és Családügyi Minisztérium képviselője nem is rejtette véka alá, hogy a kormány véleménye szerint általában a magyar állampolgárban van egy olyan mentalitás, hogy legyen a maga számára egy bizonyos alacsony összegű ellátás, és ezen túlmenően rövidebb vagy hosszabb ideig tartó munkával, akár feketén is kiegészíti a jövedelmét.

Mi ezt élesen visszautasítottuk, hiszen úgy gondoljuk, hogy eleve a magyar emberről feltételezni, hogy az állam nyakán élősködik, különben lóg, és semmi más célja nincsen egy munkanélkülinek, csak hogy ezt a kis pénzt megszerezze és emellett feketén dolgozzon, mi úgy gondoljuk, hogy ez a fajta megközelítés olyan durva tévedés a magyar állampolgárok megítélésénél, amelyre alapozva törvényt módosítani nem lehet.

A bizottság ülésén felvetődött a Szociális Szakmai Szövetség levele, amelyet minden képviselőhöz eljuttattak. Mi úgy látjuk, hogy abban nagyon sok ponton olyan konkrét kérdések merültek fel, amelyek alapján legalábbis jósolható, hogy ezen javaslat kidolgozói a Szociális Szakmai Szövetséggel nemhogy baráti viszonyban nincsenek, de beszélő viszonyban sincsenek, és úgy tűnik, mintha elbeszélne egymás mellett a szakma, elbeszélne mellettük a kormány.”

„BALLA GYÖRGY, a gazdasági bizottság előadója: ... Mi vállalhatónak tartjuk a polgárok jogos igényét, hogy elsősorban azokon segítsünk, akik magukon is segíteni akarnak, és hiszik a munka becsületét. Ezért helyesnek tartjuk a javaslatban megfogalmazott szankció-

kat, melyek az önkormányzatok által felajánlott, de a munkanélküli részéről el nem fogadott közmunka esetén következhetnek be.

Meggyőződésünk, hogy a társadalomnak segítenie kell a rászorultakon, de a segítségért elvárásai is lehetnek.

A bizottsági ülésen az MSZP szakszervezethez közel álló képviselője ezt az eljárást egyenesen kényszmunkának nevezte. (Kósáné dr. Kovács Magda: Helyesen!) A bizottság kormánypárti többsége ezzel természetesen nem értett egyet.

Meggyőződésünk, hogy a társadalomnak segítenie kell a rászorultakon, de a segítségért elvárásai is lehetnek. Jogosnak tartjuk azt az igényt, hogy a polgárok által befizetett adóforintokból segélyezettek, ha tehetik, vállaljanak részt településük szebbé tételében, az iskolák karbantartásában, a parkok rendezésében, vagy akár az időskorúak ellátásában. Hisszük azt is, hogy eddig is sokan tették volna ezt közülük, ha lett volna rá módjuk és lehetőségük.

Tudjuk persze azt is, hogy nem mindenki gondolkozik így, vannak, akik számára a feketemunka által biztosított jövedelem a vonzóbb, és vannak olyanok is, akik életmódja csak a munka kerülésével összeegyeztethető. Mi nem hisszük, hogy elsősorban rajtuk kell segíteni. A közgondoskodás igénybevételekor különbséget lehet és kell is tenni a dolgozni akaró és nem akaró emberek között.”

„DR. FAZEKAS SÁNDOR, a Fidesz képviselőcsoportja részéről: ...

Gyakran panaszkodnak, többnyire informális beszélgetések során a munkaügyi szakemberek, hogy a munkanélkülieket ellátó rendszerekben, illetve a szociális segélyezési rendszerekben jelentős számban vannak olyanok, akik már viszonylag régen elvesztették állásukat, ki-

Mi, a polgári koalíció képviselői, nemcsak a szociális szolidaritást, de az annak anyagi biztosítékát jelentő munkát is rendkívül fontos értéknek tekintjük.

közvetíteni őket lehetetlen, munkakultúrájuk lemorzsolódott, és teljesen paszszívvá váltak. Egy részük kifejezetten támogatásokból, segélyekből él. A lakosság állásban lévő, illetve nyugdíjas, tehát adófizető rétegei viszont kevésbé toleránsak a segélyezettek tömegeivel, és ezt a véleményüket nem ritkán drasztikus szavakkal is kifejezésre juttatják. ... Tisztelt Képviselőtársak! Mi, a polgári koalíció képviselői, nemcsak a szociális szolidaritást, de az annak anyagi biztosítékát jelentő munkát is rendkívül fontos értéknek tekintjük. Semmiféle ellentmondást nem látok, nem látunk

abban, hogy ez a két fogalom egy ellátórendszeren belül, egymást kiegészítve tegye lehetővé a hatékonyabb működést. Biztos vagyok abban, hogy a javaslat alapos megvitatása és kiérlelése után tisztelt MSZP-s képviselőtársaink is meggyőzhetőek lesznek a fentiekről.

Ehhez talán segítséget nyújthat az a közismert marxista megállapítás is, hogy, idézem: »az embert a munka tette emberré«, melyet a javaslat kapcsán úgy fogalmaznék meg, hogy igen, lehet, hogy az embert a munka tette emberré, de nem a segély. A társadalom, az ellátottak iránti kötelességérzet, felelősségvállalás, az ellátottak kötelességtudata és felelősségének hangsúlyozása a szűkebb és tágabb környezetért, a településért egységet kell hogy alkossanak. Erre tekintettel kérjük a tervezet támogatását.

Köszönöm figyelmüket. (Taps a kormánypártok és a MIÉP padsoraiban.)”

„BÉKI GABRIELLA, az SZDSZ képviselőcsoportja részéről: ... Ez a javaslat sajnos a szegények elleni újabb drasztikus támadás. (Babák Mihály: Ugyan már!) Azt gondolom, hogy a legkegyetlenebb javaslat, ami a Ház előtt volt 1998 óta, és ezt bizonyítani is fogom, mielőtt indulatba jönnének kormánypárti oldalon képviselőtársaim. Azt gondolom, hogy a rendszerváltás veszteségeinek további terhekkel történő sújtása az, amit következményként számításba kell vennünk.

Hamis előfeltevésekből indul ki ez a koncepció, ahogy arra már több ellenzéki képviselő, illetve bizottsági kisebbségi véleményt elmondó képviselő is utalt, abból a hamis előfeltevésből, hogy aki ma Magyarországon munkanélküli, az nem akar dolgozni. (Babák Mihály: Ki mondta ez? Ilyet senki nem mondott!) A miniszterelnök úrtól kezdve (Közbeszólás a Fidesz soraiból: Ilyet nem mondott!) nagyon sokan kormánypárti oldalon ezt hangsúlyozzák állandóan, hogy azért kell ezekre a megszorító intézkedésekre sort keríteni (Közbeszólás a Fidesz soraiból: Tárgyra!), hogy támogassák azokat, akik tisztességesen dolgoznak, hogy ne terheljék a nem dolgozók ellátásával őket (Közbeszólás a Fidesz soraiból: Nem igaz!), következésképp (Közbeszólás a Fidesz soraiból: Ezt önök mondják!), aki akar, annak megteremtik a lehetőséget a dolgozásra. (Babák Mihály: Meg is kell teremteni!)”

„KÓSÁNÉ DR. KOVÁCS MAGDA (MSZP): ... Tudjuk azt, hogy segélyen lenni nem jó. Tudjuk, hogy a segélyezettség állapota, a segélynek való kiszolgáltatottság valóban eltávolít az aktív létől, eltávolít a munkaerőpiactól, és ezért hosszú távon rontja az esélyeket. Ezért van a hatályos rendszerben a 180 napi munkavégzési kötelezettség. De a segély társadalmi hátrányait úgy szüntetni meg, hogy magát a rendszert szüntetjük meg, és utána eldicsekszünk azzal, hogy a mi nem létező rendszerünk ellentmondásokat már nem hordoz magában, ez enyhén szólva szűk látókörű megoldás! A tisztelt kormánypárti képviselőtársaimat óvom attól, hogy fejfájásuk legyen, mert ebben a megoldási logikában le fogják csapni a fejüket.”

„**DR. PÓSÁN LÁSZLÓ (Fidesz):** ... Szeretném megjegyezni azt az apró gondolatot, hogy igenis megoldható a közmunkák rendszere, csak kicsit tovább kellene lépni azon, mint ahogy az manapság van.

Ha a tisztelt képviselőtársaim a túloldalon megnéznék akár azt is, hogy Németországban hogyan történik ez, vagy számos európai országban, akkor, mondjuk, a következőt lehetne tapasztalni. Ha munkanélkülivé válik, tételezzük fel, egy pedagógus, akkor ő azt követően kapja ezt a bizonyos jövedelempótló támogatását, akár a munkanélküli-segélyét – ez országoktól függően változik –, hogy például rendszeresen, havonta iksz alkalommal korrepetálást tart azon gyerekeknek, akiknek erre szüksége van. (Kiss Péter: Istenem!) De ugyanúgy el lehet mondani azt a verziót is, ha van, mondjuk, egy munka nélkül maradt szakmunkás festő vagy villanyszerelő, vagy bárki egyéb, akkor eseti jelleggel az önkormányzati intézményeknek a karbantartásában vesz részt. Azt gondolom, ahhoz, hogy ez megvalósítható legyen ilyen formában Magyarországon is, kell az a törvényi felhatalmazás, háttér, amelyről most szó van.”

„**DR. HORVÁTH JÁNOS (Fidesz):** ... A törvényalkotás munka kellene legyen, ami felkészülést igényelne. Attól tartok, amikor hazamegyünk, vagy bárhol megszólítanak bennünket, azt kérdezik, milyen is annak a vitának a színvonala. Mennyire vagyunk mi felkészülve? Bocsánatot kérek, hogy majdnem pedantikusán, közgazdász módon ezt mondom, de olyan fogalmak hangzanak itt el, amelyek már száz éve is elavultak voltak!

A száz évvel ezelőtti vasbértörvény azt mondta, hogy ennyi munkabér van, és azt kell elosztani így vagy úgy. De ez már elavult!

Azt mondta dr. Füle István képviselő úr, hogy a létező munkahelyek el vannak foglalva. Képviselő Úr! Igen tisztelt Ház! Az nem úgy van, hogy van bizonyos számú munkahely, amit elosztunk, majd újra elosztunk és valahogy masszírozzuk, hanem úgy van, hogy munkalehetőségek, tennivalók vannak a társadalomban, amelyek néha elvégződnek, néha nem. Ez nagyon nagy mértékben a közösségek organizációs, szervező képességétől és a politika inspiráló, lehetőséget teremtő jellegétől is függ.

A száz évvel ezelőtti vasbértörvény azt mondta, hogy ennyi munkabér van, és azt kell elosztani így vagy úgy. De ez már elavult! A huszadik század nagy kísérletei bebizonyították, hogy mennyire tévesek voltak. Aztán olyan hangokat hallunk és hallanak a hallgatók, akik bennünket figyelnek, hogy »kényszermunka«. A magyar nyelvben a kényszermunka Recsket jelentette és más hasonló dolgokat. Minden nyelvben bizonyos fogalmakra bizonyos szavak léteznek. Ha ezeket másképp használjuk, akkor a választóink körében több konfúziót keltünk, mint amennyi szimpátiát kapunk.”

„KISS PÉTER (MSZP): ... A vitából számomra az látszik, hogy korigálnom kell egy korábbi álláspontomat. Eddig azt mondtam el mindenhol, a kormányzattal az a baj, hogy kormányzás helyett kommunikál. Most meg látom, hogy belevágott egy dologba, s ez még nagyobb bajnak látszik.

Nem tudom, végiggondolták-e; végiggondolták-e, hogy ha igaz, hogy 30 nappal nem lehet segíteni egy emberen, 30 nappal nem lehet a munkaerő-piaci tartós foglalkoztatásba bevinni – gondolom, abban egyetérthetünk, hogy egy 30 napos foglalkoztatás nem jelent garanciát –, akkor viszont felvetődik az a kérdés, amit polgármester asszony is feltett, hogy ki fogja megfizetni és honnan, hogy több legyen ez a foglalkoztatás. Ha még azt is feltesszük, hogy volna rá igény, volna munkahely, szakértelem, apparátus és egyebek – ki fogja megfizetni?

Ki fogja megfizetni azokban az önkormányzatokban, ahol azért sok a munkanélküli, mert hátrányos helyzetű; azért sok a munkanélküli, mert amúgy kevés a munka, kevés az adóbevétel, ezért aztán önhibáján kívüli helyzetbe került és már a segélyeket sem tudja fizetni az önkormányzat. 1050 ilyen önkormányzat van, az ország egyharmada. Ez az az egyharmad, ahol a munkanélküliek több mint 40 százaléka él, tehát a problémájukra választ kell találni.”

„BORKÓ KÁROLY (Fidesz): ... Van még az előttünk fekvő törvényjavaslatnak reményeink szerint csak keveseket érintő, pótlólagos hozadéka is: igyekszik kiszűrni azokat, akik a társadalom és szűkebb közösségük jóindulatát, szolidaritását kihasználva csak a segélyek megszerzésén ügyeskednek, minden lehetőséget megragadva, kihasználva.

Végezetül az utóbbi mondat illusztrálására 80 éves nagymamámat szeretném idézni, a múltkor azt mondta: »Te fiam, nem értem én ezt a világot! Segélyosztáskor annyi ember gyűlik már korán reggel a tanácsháza elé, hogy az csoda. Hangoskodnak, kiabálnak, fenyegetőznek, a múltkor már majdnem rendőrt kellett hívni. A legtöbbje fiatal. Amikor nagyapád hazajött négy év után az orosz fogságból, minden forintot megnékülöztünk, összeraktunk, hogy még egy fél hold földet vehessünk. S műveltük a másokét is harmadában, felében, hogy megéljünk, hogy boldoguljunk. Most meg mindenkinek minden jár. Hát bolond ez az állam, hogy számolatlanul szórja a pénzt? Nem nézi meg kinek, s hova adja? Ráadásul tudom, hogy a segélyosztáskor hangoskodók hogyan élnek. A kiskertjük merő dudva, az udvaruk gazos, szemetes, kertjeik több éve se szántva, se vetve. Hová jut így ez a világ?«

Reményeink szerint az előttünk fekvő törvénymódosítás révén is jobb irányt vesz az ország, ahol a munkahely, a munka megbecsülhető érték. Ennek reményében köszönöm megtisztelő figyelmüket. (Taps a kormányzó pártok, valamint a MIÉP padsoraiban.)”

„BAUER TAMÁS (SZDSZ): itt egy újfajta filozófia érvényesül, ezt el kell ismerni. És a szocialista és a szabad demokrata képviselők közül sokan állították, hogy ennek a filozófiának az a lényege, hogy a munkanélküli az munkakerülő, semmirekellő, akivel ennek megfelelően kell bánni.

A délelőtti vitában ezt kormánypárti képviselőtársaink közül többen kétségbe vonták. Engedjenek meg nekem tehát egy autentikus idézetet, amelyet már többször idéztem a költségvetési bizottság vitájában is, és amely a következőképpen hangzik. Orbán Viktor miniszterelnök úr október 2-i pápai látogatásán a következőket mondta – az idézet a Miniszterelnöki Hivatal honlapjáról származik, tehát teljesen autentikus –: »Magyarországon egy év alatt 150 ezer új munkahely létesült« – ez az állítás egyik fele – »és ha folytatjuk, amit elkezdtünk, két-három év múlva mindenki munkalehetőséghez jut, aki dolgozni akar« – mondta Orbán Viktor miniszterelnök. (A terembe érkező Tirts Tamás tapsol.) Örülök, hogy képviselő úr tapsol, de fölhívom a figyelmét arra, hogy az az állítás, hogy mindenki munkahelyhez jut, aki dolgozni akar, azt jelenti, hogy a nem önkéntes munkanélküliség megszűnik Magyarországon két-három év múlva. Tehát két-három év múlva csak az lesz munkanélküli, aki nem akar dolgozni! (Folyamatos zaj.)

Na, most az a kérdésem, tisztelt fideszes képviselőtársaim, hogy ismernek-e önök olyan piacgazdaságot a fejlett világban, ahol ez az állapot bekövetkezett. Ismernek-e önök olyan piacgazdaságot, ahol nincs nem önkéntes munkanélküliség?”

„DR. KÖKÉNY MIHÁLY (MSZP): Köszönöm a szót, elnök úr. Bauer Tamás képviselőtársam kellemes esti csendről beszélt, én ehhez némi szomorúsággal azt tenném hozzá, hogy elég méltatlan dolog, hogy egy ilyen fajsúlyos törvénymódosítás tárgyalására kevesebb mint 24 óra áll rendelkezésre, és ezt is lassan már a következő napra átnyúló módon kell megtennünk, úgy, hogy erre a törvényjavaslatra az itt lévő és kitartó körülbelül húsz képviselőtársamon kívül a Kossuth rádió URH álmatlanságban szenvedő hallgatói lehetnek csak kíváncsiak.

Tisztelt Képviselőtársaim! A javaslat az általa átfogott valamennyi területen adós egy részletes hatástanulmány bemutatásával. Ugyanis ha megnézzük az egyes szakaszokhoz fűzött indoklásokat, akkor a törvényjavaslat tényleges tartalmának feltárása és annak megismerése szinte lehetetlen, és ez érvényes a gyermekvédelmi törvény és a fogyatékosok jogairól és esélyegyenlőségéről szóló törvény tervezett módosítására, amelyről szólni szeretnék, és amely törvénymódosítások megítélésem szerint a hátrányos helyzetű csoportok ellátási pozícióját tovább rontják.

Ami a gyermekek védelméről szóló, alig több mint két évvel ezelőtt született és a szakma által is nagyon méltatott törvény módosítását illeti, ez látszólag egy apró módosítás. Mégis egy kicsit farizeus ma-

gatartást tanúsítva a kormány arra hivatkozva kíván hozzányúlni a rendszeres gyermekvédelmi támogatás feltételeihez, mert azt a polgármesterek és a szociális munkások közül sokan javasolták, úgy-
mond, visszaéléseket akarva megakadályozni. Egy burkolt jövedelemtesztet vezet be, mondván, hogy ez az eszköz a felnőttek ellátásában már szabályozott. Indokolt feltenni a kérdést, tisztelt képviselőtársaim, hogy a törvényben javasolt vagyoni limitek valóban olyan mértékűek-e, amelyek gazdagságot jelentenek, és a megjelölt vagyontárgyak birtoklása jelenti-e a megélhetés biztonságát. Kicsit cinikusan hadd jegyezzem meg, hogy sajnos a törvényhozó a hasznosítható vagyontárgyak között nem sorolja fel a nagy értékű vízi járműveket és az értékes műkincseket.

Úgy látom, hogy súlyosan lerontja az 1997. évi XXXI. törvény tekintélyét és az iránta kialakult bizalmat egy olyan igazolási rendszer, amely most nagyobb teret enged a szubjektív értékítéleteknek. Úgy gondolom, hogy ezt a módosítást nem szabad elfogadni, illetve akkor lehet majd erre visszatérni, ha a kormány elfogadható javaslatot dolgoz ki és terjeszt elő a vagyoni gyarapodások mérésére és azok közteherviselésbe történő bevonására.

Az átlagosnál jobb jövedelmű családoknak ma már alanyi jogon fizetünk családi pótlékot, de gondoljuk meg, képviselőtársaim, ennek összege alig valamivel kisebb, mint a rendszeres gyermekvédelmi támogatás. Milyen kár, hogy csak a szegényeknél mérünk szigorú mércével!

Szeretném még azt is megjegyezni, hogy a törvényelőkészítés folyamán nem is olyan régen a tárca vezető munkatársai azt nyilatkozták, hogy úgy-
mond, a visszaélések megakadályozásával megtakarítható összegre tekintettel a rendszeres gyermekvédelmi támogatás jelenlegi mértékének emelését tervezik. Ez már a múlté, feltehetően ez túl sokba került volna, és a törvényjavaslat most már csak egy szeptember hónapban kifizetendő 13. havi juttatásról beszél.

Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény módosítását is tartalmazza ez a csomag a VI. fejezetben. Az indokolás számomra azt üzeni, hogy a kormánynak a legfőbb törekvése itt is az volt: minél kevesebb többletforrásból ússza meg a törvényi kötelezettség teljesítését. Itt is tetten érhető a hatályos rendelkezések gyengítése, illetőleg a nemkívánatosak kiiktatása. Nem tudom, hogy a fogyatékosok érdekképviselői vajon miként vélekedtek erről a módosításról, de az bizonyosnak látszik, hogy nem örültek a javasolt megoldásoknak. És ami az indokolásokat illeti, arról jobb, ha nem is beszélünk itt a csendet zavarva, mert csak igen-igen nem ideillő jelzőket alkalmazhatnak.

A javaslat nagy lendülettel kiiktatja a hatályos 22. és 23. §-t, és

Az átlagosnál jobb jövedelmű családoknak ma már alanyi jogon fizetünk családi pótlékot, de gondoljuk meg, képviselőtársaim, ennek összege alig valamivel kisebb, mint a rendszeres gyermekvédelmi támogatás.

helyébe egy elgyengített definíciót tesz. Külön szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a hatályos 23. § egységes fogyatékosági támogatásról beszél, amelynek összege a nyugdíjminimum 80 százaléka. Ezt most a kormány nem vállalta, mert a módosítás az egyik csoport számára 50 százalékot, a másik csoport számára 80 százalékot javasol. Úgy is fogalmazhatunk, hogy az érintettek nagyobbik részének sajnos csak minimális ellátás fog jutni. A jogosulti kör meghatározása, úgy látom, nincs köszönő viszonyban a törvény 4. § a) pontjában szereplő definícióval, sokkal súlyosabb feltételeket szab az új meghatározás, és érthetetlen, hogy az előterjesztők hogyan gondolják egy törvényben használni ezt a két terminológiát.

A legfájdalmasabb azonban az a szemléletbeli fogyatékoság, amely a 49. §-hoz fűzött indoklásban érhető tetten, amely szó szerint azt tartalmazza, hogy: »Az egyes fogyatékosági kategóriák jogszabályi ismérveinek definiálásán túl a jogosulti kör meghatározása konjunktív feltételként a biológiai deficitök szociális következményeit is értékeli, azaz az önellátási képesség teljes vagy részleges hiányát.« Ez a mondat megítélésem szerint egy torz szakmai szemléletet tükröz, a szociális hátrányokat azonosítja az önellátó képesség mértékével, és egy szót nem szól a társadalmi hátrányok kompenzálásáról.

A hatályos 22. § a fogyatékoság folytán keletkező többletköltségek részbeni fedezésére rendelte a fogyatékosági támogatást, de az új definíció, képviselőtársaim, már csak homályos esélyegyenlőségről szól, és – az indokolással ellentétben – felemlíti a társadalmi hátrányokat. Úgy vélem, az a csoportképző ismérv, miszerint a fogyatékos tud-e magáról gondoskodni vagy sem, alkalmatlan a probléma lényegének a megragadására, azt a látszatot kelti, hogy a magáról gondoskodni tudó fogyatékos hendikepje szinte már elhanyagolható.

Az már csak a kormány kodifikációs varázslata, hogy az új ellátás csak 2000. szeptember 1-jétől folyósítható, vagyis egy konok takarékossági szemlélet következtében a következő költségvetési évben csak négy hónap kiadásai terhelik a büdzsét.

Tisztelt Képviselőtársaim! Akkor, amikor a munkanélküli-ellátás átalakításával összefüggő nagyon fontos kérdésekről beszéltek itt képviselőtársaim, úgy, ahogy Béki Gabriella még délelőtt mondta, egy kicsit árnyék vetült ezekre a nagyon lényeges kérdésekre, amelyekről azért szerettem volna szólni, hogy megindokoljam: a szocialista képviselők számára miért elfogadhatatlan a törvénynek, a törvényjavaslatnak ez a két fejezete is.

Köszönöm a figyelmet. (Taps az MSZP és az SZDSZ soraiban.)”

„**ELNÖK:** Képviselőtársak! Beléptünk december hónapba. Megkérdezem Harrach Péter szociális és családügyi miniszter urat... (Közbeszólás: Már egy negyed órája beléptünk.) Igen, már negyed órája, csak nem akartam illetlen lenni és akkor közbeszólni, ezért csak most jegeztem meg. Tehát megkérdezem Harrach Péter miniszter urat, hogy

most vagy később kíván válaszolni. (Harrach Péter: Később.) Később kíván válaszolni. Köszönöm, miniszter úr.

Tisztelt Országgyűlés! Az általános vitát lezárom. A részletes vitára a következő ülésünkön kerül sor.”